

Attraction to the dark side

De invloed van een crimineel verleden op relatiestatus
en partnerselectie

Universiteit Utrecht
Bachelor Project Sociologie
Begeleider: Jessica Nooij
Tweede beoordelaar: Leonard van 't Hul

Auteurs
Manon Doornebal (3695344)
Jeroen Walter (3719626)

Abstract

Uit verschillende studies blijkt dat het hebben van een crimineel verleden van invloed is op het krijgen van een romantische relatie en de mate waarin mensen een huwelijk aangaan. In dit onderzoek wordt zowel de invloed van een crimineel verleden op sociale netwerken als de invloed van een crimineel verleden op partnerkeuze en relatiestatus onderzocht. Hierbij wordt een vergelijking gemaakt met mensen die geen crimineel verleden hebben. Hierbij is gebruik gemaakt van de NKPS dataset. Resultaten laten zien dat er geen verband is tussen sociaal netwerk en crimineel verleden. Het hebben van een crimineel verleden zorgt er voor dat gezocht wordt naar een partner die ook een crimineel verleden heeft. Daarnaast heeft een crimineel verleden invloed op het aangaan van een huwelijk, mensen met een crimineel verleden huwen eerder dan mensen zonder crimineel verleden. De duur sinds de veroordeling blijkt geen invloed te hebben op het aangaan van een huwelijk.

Bonnie en Clyde vormden samen een berucht misdaad koppel in de jaren '32 tot '34. Ze hebben in die twee jaar 13 moorden gepleegd, waaronder op een aantal politie agenten. Verder hebben ze inbraken en overvallen gepleegd en hebben ze vijf gevangenen bevrijd uit een gevangenis. Na de grootste klopjacht tot dat moment zijn beide doodgeschoten door de politie (FBI, 2013).

De situatie van Bonnie en Clyde roept vragen op. Hoe hebben zij elkaar ontmoet? Waren ze al crimineel voordat zij elkaar ontmoetten? Heeft de criminaliteit ervoor gezorgd dat zij bij elkaar kwamen? Of waren ze tot elkaar aangetrokken en kwamen er toen pas achter dat zij een gedeelde interesse voor criminaliteit hadden?

Dit onderzoek gaat in op deze vragen en richt zich op de relatie tussen het hebben van een crimineel verleden en romantische relaties. Er zal toegespitst worden op hoe mensen met een crimineel verleden een partner selecteren en wat de invloed van dit criminele verleden is op de relatie status.

Er is veel literatuur verschenen op het gebied van criminaliteit en de mate waarin mensen met een crimineel verleden relaties aangaan (King en South, 2011; Laub, Nagin & Sampson, 1998; Van Schellen, 2010, 2012). De banden met de maatschappij, waaronder het aangaan van een relatie, blijken beïnvloed te worden door het gedrag dat iemand vertoont, waarbij in dit onderzoek de focus ligt op crimineel verleden. Zowel de relaties van mensen met een crimineel verleden als van mensen zonder crimineel verleden zijn uitgebreid onderzocht in grootschalige datasets (Nieuwbeerta & Blokland, 2005). Een voorbeeld hiervan is de CCLS (Criminele Carrière en Levensloop Studie) studie waarbij bijna 5000 mensen zijn gevolgd en de criminele carrières in kaart zijn gebracht. Hierin zijn ook de partners van respondenten meegenomen waardoor er een beeld geschetst kan worden van de invloed van het criminele verleden van de partner (Van Schellen et al, 2012). In dit onderzoek zijn verschillende invloeden naar voren gekomen die een crimineel verleden heeft op het selecteren van een partner, waaronder de ernst van de delicten die gepleegd zijn. Een andere grootschalige dataset op dit gebied is de National Youth Survey in het onderzoek van King en South (2011). Uit deze dataset blijkt dat mensen met een crimineel verleden andere voorkeuren hebben dan zonder crimineel verleden met betrekking tot het aangaan van een huwelijk.

De eerder verschenen literatuur suggereert dat het vertonen van crimineel gedrag een belangrijke factor is die kan bijdragen aan het wel of niet hebben van een romantische relatie (King en South, 2011; Nieuwbeerta & Blokland, 2005). Er zijn verschillende theoretische

verklaringen mogelijk om partnerkeuze en relatiestatus te verklaren en de invloed van het criminele verleden hierop. Naast individuele aspecten kan ook de sociale omgeving van invloed zijn op iemands partnerkeuze en relatie status. Dit laatste is tot nu toe nog nauwelijks onderzocht. Dit onderzoek heeft als doel ook de invloed van sociale netwerken van mensen met een crimineel verleden en de invloed daarvan op partnerkeuze en relatie status nader te onderzoeken.

Meer specifiek wordt in dit onderzoek ingegaan op de vraag welke factoren er aan bijdragen dat iemand die een crimineel verleden heeft een romantische relatie kan krijgen en met wie. Een persoon met een crimineel verleden is iemand die aantoonbaar, door middel van strafrechtelijke veroordeling, voor crimineel gedrag gestraft is. Er wordt gekeken naar de invloed van het criminele verleden op de keuze van de partner en de relatie status. Bij relatie status wordt er ingegaan op het huwelijk, vanwege de eerdere literatuur die ook verschenen is op het gebied van criminelen die een huwelijk aangaan (Van Schellen, 2010). Hierbij wordt een vergelijking gemaakt met mensen die geen crimineel verleden hebben. Er wordt gekeken of er verschillen zijn in partnerkeuze en relatiestatus tussen deze twee groepen. Tevens wordt er gekeken of er voor mensen met een crimineel verleden andere mechanismen werkzaam zijn bij partnerkeuze en relatiestatus dan bij mensen die niet crimineel zijn.

Uit eerder onderzoek blijkt dat mensen met een crimineel verleden zijn een lagere kans hebben om te trouwen dan mensen die geen crimineel verleden hebben (Van Schellen 2011). Dit duidt op andere mechanismen die meespelen bij partnerkeuze en het aangaan van een huwelijk zoals het ondergaan van een straf die een negatieve invloed heeft op de mogelijkheden tot het aangaan van een huwelijk.

Ook wordt de invloed van sociale netwerken onderzocht om te kijken of deze verschilt tussen mensen met en zonder crimineel verleden. Onder het sociale netwerk worden personen verstaan waarmee iemand een sterke of zwakke binding heeft. Er wordt gekeken in hoeverre mensen contacten hebben met hun omgeving en wat de invloed is van deze omgeving op partnerkeuze. Daarnaast kunnen gemeenschappelijke interesses een indicatie vormen voor het bestaan van een sociaal netwerk. Uit sociale netwerken zijn vaak partners afkomstig waardoor dit een interessante factor is om mee te nemen in dit onderzoek. Partnersselectie kan volgens Kalmijn (1998) worden gezien als een filterproces. Mensen ontwikkelen hierbij als eerste een netwerk van vrienden, kennissen en mogelijke partners met wie zij een sociale eigenschap delen. Vervolgens vinden mensen hun partner door middel van interactie met de personen binnen hun netwerk (Kalmijn, 1998).

Door een beeld te schetsen van de invloed van het wel of niet hebben van een crimineel verleden op sociale netwerken die kunnen bepalen op wat voor manier partnerkeuze plaats vindt bij mensen met en zonder crimineel verleden, levert dit onderzoek een bijdrage aan kennis op het gebied van re-integratie van ex-veroordeelden in de samenleving. Als in kaart wordt gebracht of en op welke manier sociale netwerken bepalen waarom mensen met een crimineel verleden een partner kiezen met een crimineel verleden en daarmee de kans vergroten om door te gaan met het vertonen van crimineel gedrag, kan dit een belangrijk aanknopingspunt vormen voor beleidsmakers. Als er meer aandacht is voor re-integratie met behulp van contacten van een ex-veroordeelde, zal criminaliteit en recidieven mogelijk verder terug kunnen worden gedrongen. Momenteel is er in het beleid nog maar weinig aandacht voor de invloed die de contacten van mensen met een crimineel verleden hebben voor het voorkomen van recidieven. De resultaten van het huidige onderzoek kunnen derhalve een waardevolle aanvulling zijn op het bestaande beleid.

Dit onderzoek is geïnspireerd door het onderzoek van Van Schellen (2012) dat ingaat op de selectie en de beïnvloeding van partners op criminelen en het verdere verloop van crimineel gedrag. In het huidige onderzoek wordt niet alleen gekeken naar de invloed van een crimineel verleden op relatiestatus maar ook hoe zij aan hun partners komen en hoe zij deze selecteren. Aanvullend op het onderzoek van Van Schellen (2012) wordt er gekeken of iemands sociaal netwerk hier van invloed op is. In dit onderzoek wordt een vergelijking gemaakt van mensen met en zonder een crimineel verleden, waardoor er ook verschillen in partnerselectie inzichtelijk gemaakt kunnen worden tussen deze twee groepen.

Dit onderzoek levert tevens een bijdrage aan de wetenschappelijke literatuur op het gebied van sociale netwerken van zowel mensen met als zonder een crimineel verleden. Door de vergelijking tussen deze twee groepen kunnen achterliggende verbanden worden onderzocht die een rol spelen bij partnerkeuze en relatiestatus tussen deze twee groepen. In eerder onderzoek is er tot nu toe voornamelijk gekeken naar criminelen en niet criminelen apart (Bersani, Laub en Nieuwbeerta, 2009; Oppenheimer, 1988; Sampson en Laub, 1993), maar er is weinig verschenen over de verschillen tussen deze twee groepen als het gaat om sociale netwerken.

Aan de hand van het voorgaande is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: Hoe heeft het hebben van een crimineel verleden invloed op partner selectie en relatie status? Hierbij wordt er gekeken naar partner selectie vanuit een sociaal netwerk perspectief. In het volgende

hoofdstuk wordt de onderzoeksvraag verder uitgewerkt aan de hand van een literatuurstudie met als doel een theoretisch en empirisch kader te schetsen voor het toetsen van een aantal hypothesen ten behoeve van de beantwoording van de onderzoeksvraag.

Invloed crimineel verleden op sociaal netwerk

Mensen zijn voor het zoeken van een potentiële partner vaak gebonden aan hun sociale netwerken, dit zijn de mensen in hun omgeving met wie ze sterke en zwakke bindingen hebben. Sterke bindingen zijn bindingen die een persoon heeft met personen met wie er veel contact is, problemen mee deelt en die beschouwd worden als naaste vrienden. Zwakke bindingen zijn bindingen met personen die men niet vaak ziet of spreekt, die men beschouwt als kennissen (Granovetter, 1973).

Mensen zijn ook afhankelijk van de druk van derde partijen binnen het sociale netwerk, omdat deze mede bepalen met wie iemand contacten heeft en onderhoudt (Kalmijn, 1998; Van Schellen, 2011; 2012). Onder derde partijen worden actoren verstaan die invloed uitoefenen op het sociale netwerk van een persoon. Familie kan bijvoorbeeld druk uitoefenen zodat zij bepalen of iemand wel of geen contact maakt en onderhoud met anderen uit het sociale netwerk. (Kalmijn, 1998).

Het vinden van een partner wordt ook bepaald door de mogelijkheden tot ontmoetingen die een persoon heeft (Kalmijn, 1998). Iemand die in de gevangenis heeft gezeten, heeft minder mogelijkheden om potentiële partners te ontmoeten omdat hij veel minder contact heeft met zijn voormalige omgeving. In het begin van de gevangenisstraf worden er nog contacten onderhouden met personen buiten de gevangenis, maar dit neemt steeds meer af naar mate mensen langer in de gevangenis zitten waardoor mensen die een gevangenisstraf uitzitten uiteindelijk kunnen vervreemden van hun omgeving (Van de Sande, 2006). Een voorbeeld hiervan is dat een crimineel die in de gevangenis na loop van tijd geen bezoek meer ontvangt van mensen uit zijn oude omgeving. De grootte van het sociale netwerk mede bepalend voor het wel of niet aangaan van een romantische relatie. De kans dat men een geschikte partner ontmoet stijgt naarmate meer personen zich in het netwerk bevinden (Huckfeldt, 1983). Deze kans is bij gedetineerden sterk afgenomen. Dit leidt tot de volgende hypothese,

Hypothese 1: Het sociale netwerk van iemand met een crimineel verleden is kleiner dan dat van iemand die geen crimineel verleden heeft.

Invloed van crimineel verleden op partnerselectie

Mensen die crimineel gedrag vertonen hebben bepaalde kansen en mogelijkheden om potentiële partners te ontmoeten en te selecteren (Van Schellen, 2012). Een van de meest aangetoonde wetenschappelijke bevindingen over relatiekeuze en partnerselectie is dat mensen een relatie beginnen en onderhouden met iemand met gelijke karakter en personeigenschappen (Laumann, 1994; Blackwell & Lichter, 2004; Aikins et al, 2010; Bianchi et al, 2010; Vaillant & Wolff, 2011). Doordat mensen met een crimineel verleden iemand zoeken met gelijkenis in eigenschappen is er een verhoogde kans dat zij een partner uitzoeken met een crimineel verleden. Een van de redenen waarom mensen met een crimineel verleden een partner zoeken die ook een crimineel verleden heeft is omdat ze van mening zijn dat deze meer past bij hun levensstijl dan een partner zonder crimineel verleden. Een partner met een crimineel verleden zou iemand die zelf een crimineel verleden heeft kunnen steunen in zijn gedrag en erin meegaan, terwijl een iemand zonder een crimineel verleden juist een sterke tegenstander is van dit gedrag. Een partner zonder crimineel verleden zou andere interesses kunnen hebben en dit kan botsen met de interesses van de persoon die zelf een crimineel verleden heeft. Hierdoor kan het moeilijker zijn voor een persoon met een crimineel verleden om een relatie te ontwikkelen met een persoon die geen crimineel verleden heeft (Van Schellen, 2012). Dit leidt tot de volgende hypothese,

Hypothese 2: Mensen met een crimineel verleden kiezen eerder voor een partner met een crimineel verleden dan mensen die geen crimineel verleden hebben voor een partner met een crimineel verleden kiezen.

Om een partner te kunnen ontmoeten en selecteren moet er een gezamenlijke plek zijn waar zij elkaar kunnen ontmoeten. De focus theorie stelt dat om elkaar te ontmoeten beide op een plek tegelijkertijd aanwezig moeten zijn (Feld, 1981). Op deze manier ontstaat er de kans om een binding aan te gaan. De gezamenlijke plek waar mensen elkaar ontmoeten wordt een foci genoemd. Naast een gezamenlijke plek kunnen ook personen, sociale positie, activiteiten en groepen worden gezien als een foci. De kans voor het ontstaan van een band wordt vergroot naarmate er meer gezamenlijke foci zijn. Bijvoorbeeld als collega's alleen elkaar op werk zien is de kans dat zij een vriendschappelijke band zullen vormen niet groot. Maar als deze collega's elkaar ook ontmoeten in de plaatselijke stamkroeg en bij een sportvereniging dan zal de kans dat zij een vriendschappelijke band vormen stijgen. De verschillende foci die zij hebben zorgen ervoor dat zij met elkaar een band kunnen vormen. De gezamenlijke foci

betekenen verder dat er ook gelijkheid is in interesses en karaktereigenschappen. Zodra de band daadwerkelijk is ontstaan zullen zij dankzij hun band een nieuwe foci creëren. Deze foci ontstaan omdat er een nieuwe ontmoetingsplek, door middel van sociale activiteiten, is ontstaan waar de twee netwerken de mogelijkheid hebben elkaar te ontmoeten (Feld, 1981). Dit kan ook worden toegepast binnen een gevangenis als criminelen hun straf uitzitten. Hier kunnen groepsactiviteiten ook worden gezien als een foci. Daardoor kunnen criminelen andere criminelen ontmoeten tijdens hun gevangenisperiode. Daarnaast verliezen zij vanwege hun gevangenisstraf de mogelijkheid om andere foci buiten de gevangenis te bereiken. Dit leidt tot volgende hypothese,

Hypothese 3: Mensen met een crimineel verleden hebben meer mensen met een crimineel verleden in hun netwerk in vergelijking met mensen die geen crimineel verleden hebben.

Heider (1946) stelt dat iedereen een balans probeert te vinden tussen de verschillende actoren binnen het sociale netwerk. Hierbij ligt de focus op de onderlinge verhouding tussen persoon A en persoon B en wat hun attitude is ten opzichte van object X. Hier is X een object, wat ook een persoon kan zijn. Deze onderlinge verhouding kan gezien worden als een driehoek. Deze is in balans als persoon A en B positief tegenover elkaar zijn en negatief tegenover object X. Maar als persoon A en B positief tegenover elkaar zijn, en alleen persoon A negatief is over object X en persoon B positief is over object X zal er een spanning ontstaan in de relatie tussen persoon A en B. Als dit vertaald wordt naar criminaliteit zullen bijvoorbeeld twee mensen met een crimineel verleden een gelijke attitude hebben ten opzichte van dit onderwerp waardoor er een stabiele band kan ontstaan. Maar iemand met een crimineel verleden en iemand zonder crimineel verleden zullen een verschillende attitude hebben wat tot spanning zal leiden. Daardoor zal in een gevangenis het gemakkelijker zijn voor criminelen om bindingen te vormen omdat zij daar veel mensen tegenkomen met een gelijke attitude ten opzichte van verschillende onderwerpen en personen (Hummon & Doreian, 2003). Dit leidt tot de volgende hypothese,

Hypothese 4: Hoe langer criminelen in de gevangenis zitten, hoe meer mensen met een crimineel verleden vergeleken met mensen zonder crimineel verleden er in hun netwerk zitten.

Invloed crimineel verleden op relatiestatus, het aangaan van een huwelijk

Mensen met een crimineel verleden hebben volgens King en South (2011) minder de behoefte om te trouwen. Een theoretische verklaring hiervoor is dat zij de kosten en baten afwegen die bij een huwelijk aan de orde zijn. Kosten zijn bijvoorbeeld het investeren van tijd, geld en moeite. Baten zijn intimiteit, genegenheid en steun van de partner (Becker, 1981). Ze zullen er toe overgaan als ze van mening zijn dat een huwelijk voor hen meer oplevert dan dat het ze kost (Oppenheimer, 1988). Mensen met een crimineel verleden hebben soms andere meningen over wat de kosten en baten kunnen zijn binnen een huwelijk dan mensen zonder crimineel verleden. Dit kan bijvoorbeeld afhangen van het soort criminaliteit die ze hebben gepleegd, zoals het dealen van drugs of witwassen van geld. Een potentiële partner kan gezien worden als iemand die hen bijstaat in wat ze doen en met een huwelijk zou dit versterkt kunnen worden mits de partner ook een crimineel verleden heeft.

Mensen met een crimineel verleden zullen net als mensen zonder crimineel verleden proberen een partner te zoeken die ze als beste match zien. Dit is iemand met wie zij zichzelf samen zien binnen een huwelijk. Er zijn echter verschillende mechanismen die ervoor kunnen zorgen dat mensen met een crimineel verleden minder kansen hebben om te trouwen. Een crimineel verleden kan ervoor zorgen dat er in de toekomst financiële problemen ontstaan. Dit kan bijvoorbeeld komen doordat iemand opnieuw gearresteerd wordt en daardoor geen werk meer kan verrichten en geen inkomen meer heeft. De kans voor veroordeelden op een baan is lager dan voor mensen die niet veroordeeld zijn, wat ook voor problemen kan zorgen met financiën. Dit zal niet als aantrekkelijk worden gezien door de potentiële partners wat de kansen op een huwelijk kan verminderen (King & South, 2011).

Verder kan een crimineel verleden een aanwijzing zijn dat iemand op sociaal, psychologisch en emotioneel gebied niet klaar is om een huwelijk aan te gaan (King & South, 2011). Het kan aangeven dat iemand het moeilijk vindt om volwassen regels te accepteren en zich daaraan te houden. Ze kunnen nog niet genoeg verantwoordelijkheid nemen voor hun gedrag zoals het opvoeden van kinderen en het settelen met een partner. Volgens Gottfredson en Hirschi (1990) zijn criminelen vaak vooral op zichzelf gericht en onverschillig ten opzichte van anderen. Ze zullen hierdoor minder goed in staat zijn om empathie te tonen, verantwoordelijkheid te nemen en zichzelf niet altijd voorop te stellen maar aan anderen te denken. Deze zaken worden echter wel gewaardeerd door potentiële partners, maar als criminelen deze dus in minder mate bezitten kunnen de kansen om te trouwen afnemen (Gottfredson & Hirschi, 1990).

Het verlangen naar trouwen speelt ook een rol bij het aangaan van een huwelijk. (King & South, 2011). Iemand die meer de behoefte hebben aan een huwelijk zal over het algemeen ook eerder trouwen dan iemand die daar minder behoefte aan heeft. Er blijkt echter geen bewijs te zijn voor het betrokken zijn bij vermogenscriminaliteit, drugs dealen of gewelddadig gedrag en de mogelijkheden om te trouwen als er gecontroleerd wordt voor het verlangen om te trouwen (King en South, 2011). Het hebben van een crimineel verleden lijkt hier dus geen effect te hebben op de timing van het eerste huwelijk.

Volgens de zelfcontrole theorie van Gottfredson en Hirschi (1990) zouden mensen die crimineel gedrag vertonen minder de voorkeur hebben om te trouwen. Dit komt doordat zij een lagere mate van zelfcontrole hebben dan mensen die geen crimineel gedrag vertonen. Zij zouden minder de behoefte hebben om hun behoeftes te bevredigen door veel moeite te doen voor een relatie en ook om de lange termijn zelf bereid zijn te investeren in een relatie al dan wel een huwelijk. Zij zouden minder positief tegenover het huwelijk staan omdat ze zich bij institutionele instellingen zoals een huwelijk die discipline, supervisie en andere beperkingen van het gedrag inhouden niet aan bepaalde normen en waarden kunnen houden (Van Schellen, 2011). Dit leidt tot de volgende hypothese,

Hypothese 5: Mensen die een crimineel verleden hebben zullen minder snel een huwelijk aangaan dan mensen die geen crimineel verleden hebben

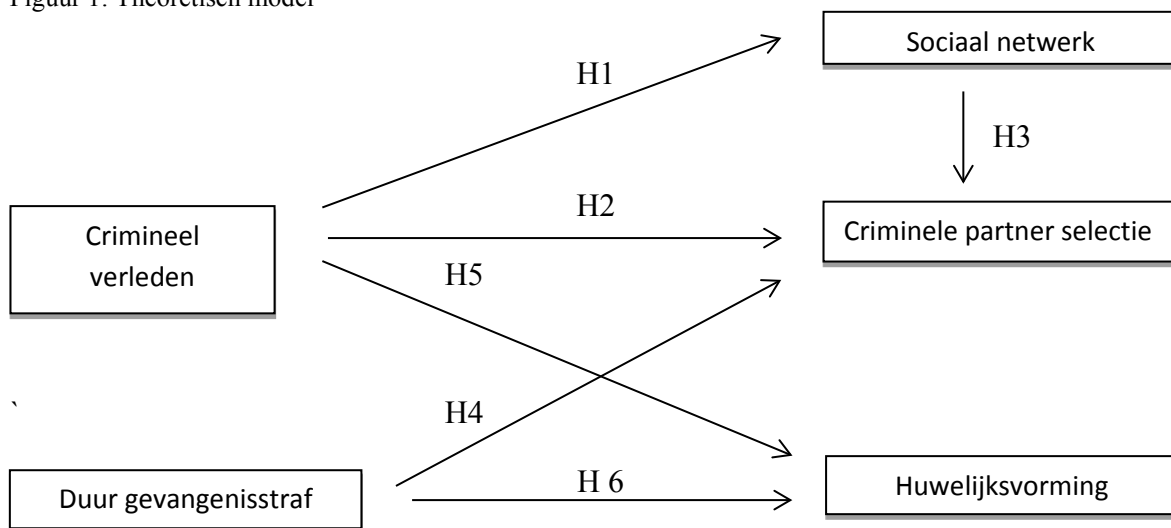
Volgens Van Schellen (2012) hebben mensen die een crimineel verleden hebben meer kansen om een partner te krijgen met een crimineel verleden dan mensen die geen crimineel verleden hebben. De duur van de gevangenisstraf zou hierbij ook een belangrijke rol spelen want hoe langer iemand heeft vastgezeten en hoe korter dit geleden is, hoe sterker de negatieve effecten van de gevangenisstraf zijn op het krijgen van een partner. Als mensen een ernstiger crimineel verleden hebben, is de kans groter dat zij met een partner met een crimineel verleden een relatie willen aangaan dan met een partner zonder crimineel verleden omdat deze meer lijkt op henzelf en misschien meer dezelfde waarden en normen zal delen dan een partner zonder crimineel verleden. Als delicten een lange tijd geleden hebben plaatsgevonden, lijkt dit juist weer af te nemen. Iemand zal dan kunnen veranderen op het gebied van voorkeuren ten opzichte van een huwelijk en dan minder negatief er tegenover staan (Van Schellen, 2012).

Dit leidt tot de volgende hypothese,

Hypothese 6: Hoe langer de gevangenisstraf geleden is, hoe waarschijnlijk het is dat mensen met een crimineel verleden een huwelijk aangaan.

Aan de hand van de gestelde hypothesen is een theoretisch model opgesteld om schematisch de verbanden weer te geven tussen de verschillende variabelen. Er wordt verwacht dat een crimineel verleden via directe en indirecte invloed een negatief effect heeft op sociaal netwerk, partner selectie en relatie status. De voorgaande gestelde hypothesen vertegenwoordigen de geschetste relaties tussen deze punten.

Figuur 1: Theoretisch model

Om de bovenstaande hypothesen te toetsen, zal er gebruik worden gemaakt van een bestaande dataset. In de paragraaf hieronder wordt uiteengezet om welke data het gaat, wat de eigenschappen van de dataset zijn die van belang zijn voor de hypothesen van dit onderzoek. De beschrijvende statistieken van de relevante variabelen zullen worden gegeven.

Data en methoden

Beschrijving NKPS

Vanwege het beperkte tijdsbestek van dit onderzoek is het niet mogelijk om zelf data te verzamelen en is er gekozen voor het gebruiken van een bestaande dataset. De dataset die bij dit onderzoek gebruikt wordt voor het onderzoeken van de hypothesen is the Netherlands

Kinship Panel Study (NKPS). Dit is een grootschalige multi-actor en multi-methode dataset. De steekproef bestaat uit 8150 mensen met een leeftijd tussen de 18 en 79 jaar waarbij tussen 2002 en 2004 gegevens zijn verzameld (Dykstra et al., 2005). Behalve gegevens die verzameld werden van de primaire respondenten zijn ook gegevens verzameld van familieleden waarvan een aantal die bij het huishouden van de respondent hoorden. Hierdoor konden familie en verwantschap vanuit een multi-actor perspectief worden onderzocht. Dit houdt in dat er een focus ligt op relaties en netwerken van relaties in plaats van op individuen. Er worden naast het individu (de respondent) dus meerdere actoren bij het onderzoek betrokken. Om deze reden zijn bij de NKPS dataset gegevens verzameld van zowel de primaire respondenten als familieleden en partner van de respondent. Op deze manier kunnen de relaties die een respondent heeft in kaart worden gebracht en worden geanalyseerd. Dit is van belang bij dit onderzoek omdat hier ook de nadruk ligt op een relatie die iemand kan krijgen en wat hierbij de invloed is van het sociale netwerk. De methode die bij de NKPS is gebruikt heeft dus ten opzichte van andere onderzoeken het voordeel dat er ook zicht is op de sociale omgeving en niet enkel de respondent zelf wordt ondervraagd. Het is hiermee dus mogelijk om de invloed van het sociale netwerk op de relaties van mensen met en zonder een crimineel verleden te onderzoeken.

Een centrale component van de NKPS dataset is de mate van solidariteit binnen familie relaties. Hierin zijn drie dimensies te onderscheiden volgens de onderzoekers: instrumentele, sociale en emotionele solidariteit. Met de NKPS wilde men de sterkte van de solidariteit binnen families en sociale relaties onderzoeken. Ook werd beoogd de verschillen in solidariteit tussen verschillende personen en plaatsen in kaart brengen en de gevolgen van deze solidariteit voor onder andere de mate van welzijn. Dit sluit in eerste instantie niet direct aan op de huidige onderzoeksvraag, maar doordat er hierdoor ook variabelen in zitten die betrekking hebben op speciale gebeurtenissen in het leven van mensen, bijvoorbeeld wanneer ze zijn veroordeeld door een rechter, wordt deze dataset gebruikt om de hypothesen van het huidige onderzoek te toetsen.

Doelgroep NKPS

De NKPS dataset is een panel studie, wat inhoudt dat respondenten en hun familieleden op meerdere momenten zijn geïnterviewd, waardoor er sprake is van een longitudinaal design. De onderzoeksvraag van dit onderzoek betreft echter geen longitudinale analyse, waardoor alleen de eerste wave met gegevens van deze dataset gebruikt zal worden voor de analyses.

Dit komt door de beschikbaarheid en toegang van de data die bij dit onderzoek meespeelde. Bij de NKPS zijn na de eerste waves ook nog twee andere waves uitgevoerd qua dataverzameling, maar deze tweede en derde wave stonden niet tot onze beschikking.

Bij de NKPS dataset is gebruik gemaakt van een hoofdstekproef van 8150 respondenten. Dit is een random steekproef van individuen uit privé huishoudens in Nederland. De minimale leeftijd van respondenten was 18 jaar en de maximale leeftijd was 79 jaar. Om deze steekproef te verkrijgen is er een grotere random steekproef getrokken van adressen in Nederland met een N van 40.000 respondenten. Hierdoor werden er uiteindelijk adressen geselecteerd uit heel Nederland om de representativiteit zoveel mogelijk te waarborgen. De respondenten zijn eerst benaderd met een introductie brief die per post is opgestuurd waarin het onderzoek werd geïntroduceerd en het doel werd beschreven. Enkele dagen hierna werd door de interviewer geprobeerd om een afspraak te maken om een interview af te nemen. De interviews werden thuis bij de respondent afgenomen, tenzij deze een andere voorkeur had. Aan het einde van het interview werd een schriftelijke vragenlijst overhandigd aan de respondent. De interviewer zorgde ervoor dat deze ingevuld terecht kwam bij het veldwerk bureau van de NKPS.

Er werd verwacht dat de respons rate niet hoog zou zijn, net als bij andere onderzoeken in Nederland. Om dit te proberen te compenseren werd de respondenten een vergoeding van tien euro aangeboden. Ze werden doorverwezen naar informatiepunten over de NKPS zodat ze een beter beeld zouden krijgen van de achtergrond van het onderzoek. De respons rate was uiteindelijk 45 procent. Dit komt overeen met respons rates van andere surveys en onderzoeken die in Nederland zijn uitgevoerd.

Doelgroep huidige onderzoek

De groep criminelen in deze dataset betreft maar een klein aandeel van het totale aantal respondenten. Dit komt doordat er geen specifieke vragen zijn gesteld in de vragenlijsten of tijdens interviews over criminaliteit. De doelgroep van de NKPS betrof niet specifiek mensen met een crimineel verleden. Er is wel gevraagd of de respondent of de partner in zijn leven veroordeeld zijn geweest. Dit bleek bij verkenning van de dataset een kleine groep te zijn. In de dataset zijn er 162 mensen ooit veroordeeld in hun leven en hebben 626 mensen een partner die veroordeeld is. Dit aantal betrof 2,2% en 7,7% van het totale aantal respondenten.

Procedure NKPS

De dataset NKPS heeft verschillende methodes van dataverzameling gehanteerd. Om data te verkrijgen over respondenten zelf is een gestructureerd interview afgenomen met aanvullend een schriftelijke vragenlijst. Deze laatste kon zowel online als op papier ingevuld worden. Behalve gestructureerde interviews zijn ook open interviews ter verdieping afgenomen.

De CAPI was een van de data verzamel methodes die gebruikt is. Deze afkorting staat voor Computer Assisted Personal Interview. Om data van familie leden te verzamelen zijn alleen schriftelijke vragenlijsten gebruikt.

Representativiteit

Om de representativiteit van de dataset te bekijken is de data door onderzoekers van de NKPS vergeleken met cijfers van Statistics Netherlands met mensen in dezelfde leeftijdscategorie. Leeftijd, sekse, samenstelling van het huishouden, de regio van het land en de mate van urbanisatie waren de variabelen waarop de dataset met de ‘gewone’ populatie werd vergeleken. Met name de representativiteit van sekse was voor dit onderzoek van belang.

Als het gaat om de variabele sekse was de dataset erg verschillend van de totale populatie. Mannen zijn ondervertegenwoordigd in de dataset. Dit komt doordat mannen een lagere respons rate hebben, omdat de respondenten en hun huishoudens wel random geselecteerd zijn waarbij er wel een gelijke verdeling van mannen en vrouwen werd geprobeerd te behalen. Doordat vrouwen oververtegenwoordigd zijn binnen de dataset en vrouwen minder vaak crimineel zijn dan mannen is het te verwachten dat het percentage mensen met een crimineel verleden in deze dataset lager is dan landelijk gemiddeld. Daarnaast wordt er ook naar partners gevraagd binnen de dataset. Doordat mannen vaak de partners zijn van vrouwen en zij vaker crimineel zijn is het te verwachten dat het percentage partners met een crimineel verleden hoger ligt dan het percentage respondenten dat een crimineel verleden heeft (CBS, 2013). Als het ging om de mate van urbanisatie, komt de verdeling in de dataset redelijk overeen met die in de populatie. Hoog stedelijk en platteland zijn echter wel ondervertegenwoordigd. De verdeling van de regio's waar de respondenten vandaan komen lijkt redelijk overeen te komen met de verdeling in de populatie.

Met dit onderzoek wordt niet specifiek op deze variabelen getest, ze kunnen wel als achtergrond variabelen gebruikt worden in vervolgonderzoek. Op de afhankelijke en onafhankelijke variabelen zelf hebben deze maten van representativiteit echter minder invloed, behalve de verdeling van mensen met of zonder crimineel verleden in de dataset.

Operationalisering

De eerste hypothese heeft betrekking op het sociale netwerk van mensen met een crimineel verleden. Voor het testen van het sociale netwerk wordt de variabele *AF100* vanuit de dataset rechtstreeks overgenomen, deze noemen we *netwerk*. De variabele beschrijft met hoeveel niet familieleden een persoon omgaat. Andere variabelen met betrekking tot het sociale netwerk van respondenten waren niet beschikbaar in de dataset. Tijdens de dataverzameling is ook niet specifiek naar de grootte en sterkte van het sociale netwerk gevraagd. De nadruk lag namelijk bij de NKPS op het onderzoeken van familiesolidariteit. Het gemiddelde aantal niet-familie leden waar de respondenten mee omgaat, bedroeg het gemiddelde ($n = 7317$) $M = 3.60$ met een minimum van 0, een maximum van 5 en een standaardafwijking van $SD = 1.45$. Hierbij was 5 het maximum aantal contacten dat kon worden opgegeven door de respondenten. Doordat respondenten niet meer dan 5 personen konden opgeven als antwoord op deze vraag hebben veel respondenten de vraag met 5 beantwoord. Hierdoor is de variabele niet normaal verdeeld.

Om te kijken of een respondent een crimineel verleden heeft wordt er gebruik gemaakt van de variabele die *ascourt* heet, deze noemen wij *crimineel*. Hierin staat of een persoon wel of niet veroordeeld is. In dit onderzoek wordt het begrip crimineel zijn hierdoor ook beperkt tot het veroordeeld zijn, het gaat dus om het hebben van een crimineel verleden. De procentuele verdeling tussen wel en niet crimineel is ($n=7387$) dat 2.2% van de respondenten crimineel is en 97.8% van de respondenten niet crimineel is.

Bij het toetsen van de eerste hypothese wordt gebruik gemaakt van drie controlevariabelen: leeftijd, sekse en opleiding. Deze drie variabelen hebben invloed op de homogamie binnen een sociaal netwerk. Homogamie is het principe dat een contact tussen mensen met gelijke eigenschappen ontstaat in plaats van een contact tussen mensen met verschillende eigenschappen. Mensen die gelijkenissen vertonen op het gebied van leeftijd, sekse en opleiding zullen dan ook sneller met elkaar in een sociaal netwerk terecht komen dan mensen die verschillen vertonen op deze drie variabelen (McPherson, Smith-Lovin & Cook, 2001). Omdat er aangetoond is dat deze variabelen invloed kunnen hebben op het sociaal netwerk, is ervoor gekozen om deze mee te nemen in het toetsen van de eerste hypothese.

Voor het toetsen van de tweede hypothese moet gekeken worden of de partner van de respondent een crimineel verleden heeft. Hiervoor wordt er gebruik gemaakt van de variabele die *akcourt* heet, deze noemen wij *crimineelpartner*. Deze variabele betreft veroordelingen van de partner van de respondent. De procentuele verdeling van deze variabele is dat

(n=8147) 7.7% van de respondenten een partner heeft met een crimineel verleden en 92.3% van de respondenten een partner zonder crimineel verleden heeft.

Voor het toetsen van de derde hypothese moet gekeken worden hoeveel mensen met een crimineel verleden er in het sociale netwerk van de respondent zitten. Er is geen variabele beschikbaar in de dataset die hier betrekking op heeft. De variabele *netwerk* bevat geen gegevens over veroordelingen van de niet-familie leden. Hierdoor kan de derde hypothese niet getest worden. Deze hypothese zal om deze reden verder niet worden meegenomen in de analyses.

Voor het toetsen van de vierde hypothese moet gekeken worden hoe lang een respondent in de gevangenis heeft gezeten. Er is geen variabele beschikbaar in de dataset die hier betrekking op heeft. De variabele *ascourt* geeft alleen aan of een respondent veroordeeld is maar geeft niet de duur van de straf zelf aan. Hierdoor kan de vierde hypothese niet getest worden. Deze hypothese zal om deze reden verder niet worden meegenomen in de analyses.

Voor het toetsen van de vijfde hypothese moet gekeken worden of respondenten een huwelijk aangaan. Om te kijken of een respondent een huwelijk heeft wordt er gebruik gemaakt van de variabele *AC116*, deze noemen wij *huwelijk*. Deze variabele geeft aan of de respondent getrouwd is. Bij deze variabele is de procentuele verdeling dat 25.3% van de respondenten een huwelijk heeft en 74.7% van de respondenten geen huwelijk heeft.

Voor het toetsen van de zesde hypothese moet gekeken worden indien een respondent veroordeeld is, hoe lang dit geleden is. Om onderscheid te maken tussen of de respondent kort geleden of langer geleden veroordeeld is wordt gebruik gemaakt van de variabele *AS34D*. Deze variabele kent drie categorieën: niet veroordeeld, minder dan twaalf maanden geleden veroordeeld en langer dan 12 maanden geleden veroordeeld. Bij het toetsen van deze hypothese betreft het alleen de vraag of het gaat om een korte periode sinds de laatste veroordeling of een lange periode. Om deze reden worden de niet veroordeelde respondenten bij deze variabele verwijderd en wordt er een variabele gecreëerd die *veroordelingsgeschiedenis* heet. Hierbij is 13% van de personen met een crimineel verleden in de afgelopen 12 maanden veroordeeld en 87% is langer dan 12 maanden geleden veroordeeld.

Analyses

Voor het toetsen van de eerste hypothese is gekozen voor het uitvoeren van een hiërarchische regressie analyse. De onafhankelijke variabele is het wel of niet hebben van een crimineel verleden. De afhankelijke variabele is het sociale netwerk van een persoon. De controle variabelen zijn leeftijd, sekse en opleiding. Eerst zijn de controlevariabelen getest in Model 1. Vervolgens is de variabele *crimineel* in Model 2 toegevoegd om te toetsen of deze een significant effect had. Omdat deze afhankelijke variabele continu is (aantal contacten) is hier gekozen voor een lineaire regressie analyse.

Voor het toetsen van de tweede, de vijfde en de zesde hypothese is gekozen voor een Chi Kwadraat toets en het uitrekenen van odds ratio's om het effect te kunnen berekenen. Bij deze hypothesen zijn zowel de onafhankelijke variabele als de afhankelijke variabele dichotoom, deze bestaan tevens uit twee categorieën. Hierdoor was het niet mogelijk om een regressie analyse uit te voeren. Met de Chi Kwadraat toets wordt er gekeken of er een relatie aanwezig is tussen de twee variabelen. Bij een significant resultaat zijn ook de oddsratio's uitgerekend om de effectgrootte aan te geven en duidelijk te maken wat de verhoudingen zijn tussen de twee variabelen.

Resultaten

Voor het testen van de eerste hypothese, *het sociale netwerk van iemand met een crimineel verleden is kleiner dan dat van iemand die geen crimineel verleden heeft*, is er een regressie analyse uitgevoerd. In het eerste model staan alleen de controle variabelen (leeftijd, sekse en opleiding) en in het tweede model is de variabele *crimineel* toegevoegd. Er is geen significante stijging gevonden van de R^2 tussen model 1 en model 2 (R^2 change < 0.001, $p = 0.831$).

Tabel 1. Regressie model

	Model 1		Model 2	
	B	SE	B	SE
Leeftijd	-0.001	0.001	-0.001	0.001
Sekse	0.193*	0.036	0.194*	0.036
Opleiding	0.117*	0.008	0.117*	0.008
Crimineel			-0.026	0.121

* $p < 0.001$

Voor het testen van de tweede hypothese, *mensen met een crimineel verleden kiezen eerder voor een partner met een crimineel verleden dan mensen die geen crimineel verleden hebben voor een partner met een crimineel verleden kiezen*, is een Chi² analyse uitgevoerd. Er is een significant verband gevonden tussen het wel of niet hebben van een crimineel verleden en het hebben van een partner met of zonder crimineel verleden. De Chi² (1) = 96.722, p < .001. Dit betekent dat gebaseerd op de oddsratio de odds dat een persoon met een crimineel verleden voor een partner met een crimineel verleden kiest 5,027 keer groter is dan dat een persoon zonder crimineel verleden voor een partner kiest met een crimineel verleden.

Tabel 2. Chi² analyse

		Crimineel Partner	
		Wel	Niet
Crimineel	Wel	45	117
	Niet	514	6711

Expected count is groter dan 5.

Voor het testen van de vijfde hypothese, *mensen die een crimineel verleden hebben zullen minder snel een huwelijk aangaan dan mensen die geen crimineel verleden hebben*, is een Chi² analyse uitgevoerd. Er is een significant verband gevonden tussen crimineel zijn en het aangaan van een huwelijk. De Chi² (1) = 5.307, p = 0.021. Dit betekent dat gebaseerd op de oddsratio de odds dat een persoon met een crimineel verleden een huwelijk aangaat 1,634 keer groter is dan dat een persoon die geen crimineel verleden heeft een huwelijk aangaat.

Tabel 3. Chi² analyse

		Huwelijk	
		Wel	Niet
Crimineel	Wel	34	63
	Niet	1296	3924

Expected count is groter dan 5.

Voor het testen van de zesde hypothese, *hoe langer de gevangenisstraf geleden is, hoe waarschijnlijker het is dat criminelen een huwelijk aangaan*, is een Chi² analyse uitgevoerd. Er is geen significant verband gevonden tussen hoe lang geleden een persoon veroordeeld is en het aangaan van een huwelijk. De **Chi² (1) = 0.009, p = 0.923**.

Tabel 4. Chi² analyse

		Huwelijk	
		Wel	Niet
Veroordelings	< 12 maanden	4	7
Geschiedenis	> 12 maanden	30	56

Discussie

Het doel van dit onderzoek was om zowel de invloed van een crimineel verleden op sociale netwerken als de invloed van een crimineel verleden op partnerkeuze en relatiestatus te onderzoeken. Hierbij wordt een vergelijking gemaakt met mensen die geen crimineel verleden hebben. Uit verschillende studies blijkt dat het hebben van een crimineel verleden van invloed is op het krijgen van een romantische relatie en de mate waarin mensen een huwelijk aangaan (King en South, 2011; Laub, Nagin & Sampson, 1998; Van Schellen, 2010, 2012). Potentiële partners bevinden zich vaak in het sociale netwerk van een persoon (Kalmijn, 1998), waardoor het aannemelijk is dat het sociale netwerk wordt beïnvloed door het wel of niet hebben van een crimineel verleden. Er is nog niet in veel onderzoeken de vergelijking gemaakt tussen mensen die wel een crimineel verleden hebben en mensen die geen crimineel verleden hebben en specifiek toegepast op het gebied van sociale netwerken, partnerkeuze en huwelijksvorming. Om deze reden is het maken van de vergelijking tussen deze twee groepen van belang en kan het huidige onderzoek een bijdrage leveren aan de wetenschappelijke literatuur.

Bij de eerste hypothese werd verwacht dat het sociale netwerk van een persoon met een crimineel verleden kleiner is dan bij een persoon die geen crimineel verleden heeft. Hiervoor is geen ondersteuning gevonden. Dit resultaat is niet in lijn met de eerder verschenen literatuur, onder andere met de theorie van Kalmijn (1998) die ervan uitgaat dat mensen bepaalde ontmoetingskansen en mogelijkheden hebben om potentiële partners te ontmoeten.

Mensen zijn voor deze kansen en mogelijkheden afhankelijk van hun sociale netwerk. Mensen met een crimineel verleden hebben bij het ondergaan van een straf soms beperkte mogelijkheden tot contact met hun omgeving. Hierdoor zouden zij een kleiner of beperkter sociaal netwerk kunnen hebben in vergelijking met mensen zonder een crimineel verleden. Volgens het resultaat van het huidige onderzoek lijkt er echter geen relatie te bestaan tussen het wel of niet hebben van een crimineel verleden en de grootte van het sociale netwerk. De theorie van Van de Sande (2006) lijkt tevens niet in overeenstemming te zijn met dit resultaat. Dat onderzoek stelt dat criminelen tijdens hun straf en ook na hun straf vervreemden van hun omgeving, waardoor hun sociale netwerk kleiner wordt. Dit is een van de gevolgen die gevangenisstraf kan hebben. Omdat het huidige onderzoek geen samenhang laat zien tussen de twee variabelen kunnen er aan de hand van de beschikbare data in het huidige onderzoek geen uitspraken worden gedaan over de mate waarin het wel of niet hebben van een crimineel verleden de grootte van het sociale netwerk van een respondent kan voorspellen. Dit zou verklaard kunnen worden vanwege de meetmethode van het sociale netwerk. Bij de vraag naar het sociale netwerk ging het om het aantal niet familie leden waarmee een persoon contact heeft. Hierbij waren er gesloten antwoord categorieën waarvan het maximum vijf was. Doordat de optie ontbrak om vijf of meer te antwoorden kan worden verwacht dat veel mensen vijf hebben ingevuld ondanks dat zij met meer mensen contact hebben.

Bij de tweede hypothese werd verwacht dat mensen met een crimineel verleden eerder voor een partner met een crimineel verleden dan mensen zonder crimineel verleden voor een partner met een crimineel verleden kiezen. Uit de resultaten gebleken dat er een verband bestaat tussen het wel of niet hebben van een crimineel verleden en de keuze voor een partner die een crimineel verleden heeft. De kans dat mensen met een crimineel verleden kiezen voor een partner met een crimineel verleden is vijf keer groter dan de kans dat mensen zonder crimineel verleden voor een partner met een crimineel verleden kiezen. De tweede hypothese wordt hiermee bevestigd. Deze bevinding is in overeenstemming met de eerder verschenen literatuur waaruit blijkt dat mensen met een crimineel verleden meer kansen hebben om een partner te vinden die ook een crimineel verleden heeft (Van Schellen, 2011; 2012). Deze bevinding uit het huidige onderzoek vormt dus een bevestiging van eerdere bevindingen in de wetenschappelijke literatuur. Tevens vormt dit resultaat een bijdrage aan de wetenschappelijke literatuur omdat er een verschil blijkt te bestaan in partnerkeuze als mensen met een crimineel verleden vergeleken worden met mensen zonder crimineel verleden omdat dit resultaat nog niet in veel onderzoeken is gevonden. Er wordt in de meeste

onderzoeken alleen gekeken naar de groep criminelen zelf (Bersani, Laub & Nieuwbeerta, 2009; Oppenheimer, 1988; Sampson en Laub, 1993).

Bij de vijfde hypothese werd verwacht dat mensen met een crimineel verleden minder snel een huwelijk aangaan dan mensen zonder crimineel verleden. Uit de resultaten blijkt dat er een verband bestaat tussen het wel of niet hebben van een crimineel verleden en het aangaan van een huwelijk. Maar dit onderzoek laat zien dat het verband de omgekeerde richting betreft van de verwachting die in de hypothese is opgesteld. Het blijkt dat mensen met een crimineel verleden ten opzichte van mensen die geen crimineel verleden hebben juist vaker een huwelijk aangaan. Dit resultaat is niet in lijn met de eerder verschenen literatuur (Van Schellen, 2012). Volgens King en South (2011) zijn er echter redenen om aan te nemen dat mensen met een crimineel verleden niet minder snel trouwen dan mensen zonder crimineel verleden. Het kan volgens de auteurs voorkomen dat het verband dat in eerdere studies is aangetoond tussen het hebben van een crimineel verleden en het minder snel trouwen de invloed weergeeft van bestaande determinanten van zowel crimineel gedrag als het huwelijk. Hiermee wordt bedoeld dat andere factoren meespelen die bepalen in welke mate iemand crimineel is of huwelijk aangaat, zoals een laag opleidingsniveau of weinig waarde hechten aan het hebben van een baan. Hierdoor zou er een relatie lijken te bestaan, terwijl deze in werkelijkheid niet aanwezig is (King & South, 2011). Dit zou opgevangen kunnen worden door meer controle variabelen te gebruiken om andere invloeden uit te sluiten. Ook bestaat er volgens King en South (2011) twijfel over de voorkeuren van mensen met een crimineel verleden die invloed zouden kunnen hebben op het aangaan van een huwelijk. Volgens Kalmijn (1998) zoeken mensen partners met gelijke eigenschappen en voorkeuren. Dit zou volgens King en South (2011) kunnen betekenen dat mensen met een crimineel verleden niet minder snel trouwen, maar trouwen met andere mensen dan mensen die geen crimineel verleden hebben. Door gelijkenissen in eigenschappen tussen mensen met een crimineel verleden zouden deze mensen evenveel kansen hebben om te trouwen, mits er genoeg potentiële partners aanwezig zijn die ook een crimineel verleden hebben. In de literatuur die is verschenen op dit gebied zijn dus tegenstrijdige argumenten te vinden waarom er een relatie zou kunnen bestaan tussen het wel of niet hebben van een crimineel verleden en het aangaan van een huwelijk. Hierin zijn verklaringen te vinden voor de richting van het verband dat in het huidige onderzoek is gevonden.

Een opvallend verschijnsel dat naar voren kwam tijdens de analyses was dat bij het toetsen van de vijfde hypothese, die betrekking had op het wel of niet hebben van een crimineel

verleden en het aangaan van een huwelijk, de n voor de analyse veel kleiner werd dan de n van 162 van criminelen in de dataset. Voor het toetsen van de vijfde hypothese was er slechts een n van 97. Dit betekent dat er 97 respondenten waren die een crimineel verleden hadden die antwoord hebben gegeven op de vraag of zij getrouwd waren. Bij het toetsen van de zesde hypothese speelde dit verschijnsel ook een rol, hier was slechts een n van 11 voor de respondenten die minder dan twaalf maanden geleden waren veroordeeld en een n van 86 voor respondenten die meer dan twaalf maanden geleden zijn veroordeeld. Hierdoor zouden de resultaten vertekend kunnen zijn omdat er vanwege het beperkte aantal mensen met een crimineel verleden dat de vraag over huwelijk heeft beantwoord de analyse minder betrouwbaar is. Het feit dat er 28.3% missings waren op de variabele huwelijk kan aangeven dat veel respondenten het een gevoelige vraag vonden of er geen antwoord op wilden geven. Sociale wenselijkheid zou hierbij een rol kunnen spelen. Respondenten willen misschien niet toegeven dat ze getrouwd zijn met iemand die een crimineel verleden heeft en hebben om die reden de vraag niet ingevuld omdat ze denken dat dit niet de algemene norm is en hierdoor niet sociaal wenselijk is. Hierdoor is er ook een beperkte generaliseerbaarheid van dit onderzoek naar mensen met een crimineel verleden.

Bij de zesde hypothese werd verwacht dat naar mate een veroordeling langer geleden heeft plaatsgevonden het waarschijnlijker was dat iemand met een crimineel verleden een huwelijk aangaat. Uit de resultaten blijkt dat hier geen ondersteuning voor is. Dit betekent dat de veroordelingsgeschiedenis van iemand met een crimineel verleden geen invloed lijkt te hebben op het aangaan van een huwelijk. Deze bevinding is niet in lijn met de eerdere literatuur die is gevonden (Van Schellen, 2011; 2012). Van Schellen (2012) stelt namelijk dat iemand die langere tijd geleden is veroordeeld meer kansen heeft om een huwelijk aan te gaan ten opzichte van iemand die korte tijd geleden is veroordeeld. Daarnaast is de spreiding van de variabele onbekend. Er is niet bekend hoe lang geleden iemand veroordeeld is, behalve dat het langer dan 12 maanden geleden is. Daarnaast zijn veroordelingen waarbij een straf wordt opgelegd van minder dan 12 maanden relatief licht. Hierdoor zal het gevolg van deze straf minder groot zijn dan een persoon die een veel langere en zwaardere straf heeft gekregen op het gebied van sociale netwerken en de invloed op partnerkeuze.

Beperkingen

Ondanks de bijdrage die het huidige onderzoek kan leveren aan de wetenschappelijke literatuur, heeft dit onderzoek een aantal beperkingen. Ten eerste is de dataset is op een aantal

punten een beperking voor dit onderzoek. Er is een relatief kleine groep van criminelen in een grote dataset. De groep criminelen bedraagt slechts 162 mensen. Deze groep is 2,2 procent van het totale aantal respondenten. Dit zou van invloed kunnen zijn op de resultaten en een vertekening als gevolg kunnen hebben omdat de power en betrouwbaarheid van de statistische analyses hierdoor worden beperkt.

Er is aan de respondenten tijdens de data verzameling niet gevraagd of de niet familie leden met wie zij omgaan (variabele 'netwerk') een crimineel verleden hebben of niet. Dit had betrekking op de derde hypothese. Het was tevens niet mogelijk om de vierde hypothese te toetsen, omdat er alleen gevraagd is naar het gegeven of mensen langer of korter dan twaalf maanden geleden veroordeeld zijn. Er is verder niet ingegaan op details van de veroordeling. Dit was ook niet het doel van de NKPS, maar is wel een beperking voor het huidige onderzoek en dit gegeven biedt aanknopingspunten voor vervolgonderzoek.

Doordat een aantal van de variabelen die gebruikt zijn om de hypothesen van het huidige onderzoek te toetsen dichotoom zijn, was het niet mogelijk om meerdere analyse technieken te gebruiken. Slechts bij de eerste hypothese was een regressie mogelijk, maar vanwege het feit dat bij de andere hypothesen zowel de afhankelijke als de onafhankelijke variabele dichotoom waren, moesten er Chi² toetsen worden uitgevoerd. Hiermee kunnen echter geen voorspellingen worden gedaan met betrekking tot de samenhang tussen de variabelen. Met deze toets kunnen alleen de samenhang en de mate van significantie onderzocht worden. Verder konden er geen controle variabelen worden meegenomen. Dit kan een vertekening vormen van de resultaten omdat andere invloeden hierdoor niet kunnen worden uitgesloten. Hierdoor is ook niet bekend in welke mate de resultaten generaliseerbaar zijn. Door de manier waarop de variabelen samengesteld zijn, is er dus ook een beperking op het gebied van statistische analyses.

Verhouding tot onderzoeksveld

Vanwege het beperkte tijdsbestek van het huidige onderzoek was het niet mogelijk om zelfstandig data te verzamelen door middel van het afnemen van interviews of schriftelijke vragenlijsten. Hierdoor was er geen beschikking over een dataset die zich specifiek richtte op mensen met een crimineel verleden of een criminele carrière. Dit is in onder andere de onderzoeken van Van Schellen (2012) en Nieuwbeerta en Blokland (2005) wel het geval. In dit opzicht schiet het huidige onderzoek tekort, waar het bij andere onderzoeken mogelijk was om gerichte datasets te creëren en meer uitgebreide en betrouwbare analyses te kunnen doen.

Bevindingen die in eerder onderzoek naar voren zijn gekomen zijn deels bevestigd. Een van de belangrijkste bevindingen met betrekking tot partnerkeuze is bevestigd. Een andere belangrijke bevinding uit eerdere onderzoeken met betrekking tot huwelijksvorming is echter niet bevestigd in dit onderzoek. De gebrekkige data zou hier echter een verklaring voor kunnen zijn.

Implicaties voor vervolgonderzoek

Met betrekking tot de discussie punten binnen het huidige onderzoek, zijn er een aantal aanknopingspunten voor vervolgonderzoek. Ten eerste is het van belang om de sociale netwerken van mensen met een crimineel verleden en zonder crimineel verleden in kaart te brengen. Door andere vragen op te nemen in de interviews of de vragenlijsten kunnen de netwerken beter in kaart worden gebracht. Een suggestie hiervoor is om hier een open vraag van te maken en zodoende te vragen naar het daadwerkelijke aantal niet familie leden waarmee een persoon contact heeft. Ook is het van belang om het criminele verleden van mensen in het sociale netwerk van de respondent in kaart te brengen. Door vragen op te nemen die op dit onderwerp betrekking hebben zullen er meer uitspraken gedaan kunnen worden over de invloed van sociale netwerken.

Ten tweede is het van belang om meer gegevens te verkrijgen over het criminele verleden van de respondenten. In het huidige onderzoek werd aan de hand van de NKPS data alleen duidelijk of iemand veroordeeld was en of dit relatief kort of lang geleden was. Er zou in vervolgonderzoek meer informatie over de specifieke duur van de straf, de soort straf, het soort delict en het criminele verleden van de partner moeten worden verzameld. Dit is deels onderzocht in verschillende onderzoeken en zal moeten worden herhaald totdat alle aspecten in kaart zijn gebracht die hierbij van invloed kunnen zijn. Van de partner van de respondent is tevens alleen bekend of deze is veroordeeld. Het is voor de betrouwbaarheid en validiteit van de analyses van belang een grotere steekproef te verkrijgen die betrekking heeft op mensen met een crimineel verleden. Hierdoor kan er een dataset gecreëerd worden die specifiek betrekking heeft op criminelen. Dit zal tot een verhoogde betrouwbaarheid en validiteit leiden.

Aan de hand van deze conclusies kunnen wij de onderzoeksvraag deels beantwoorden. Er is geen verband gevonden voor de invloed van een crimineel verleden op het sociale netwerk. Dit zal in vervolg onderzoek nader bekeken moeten worden. Dit geldt ook voor de

samenstelling van het sociale netwerk en de invloed van de duur van de gevangenis straf op het sociale netwerk. Maar als iemand in het verleden veroordeeld is, kan dit van invloed zijn op huwelijksvorming en partnerkeuze. Bij het kiezen voor een partner met een crimineel verleden blijkt het hebben van een crimineel verleden ten opzichte van het niet hebben van een crimineel verleden een positieve invloed te hebben. Bij huwelijksvorming blijkt het hebben van een crimineel verleden ten opzichte van het niet hebben van een crimineel verleden tevens een positieve invloed te hebben.

Literatuur

- Aikins, J.W., Simon, V.A. & Prinstein, M.J. (2010) *Romantic partner selection and socialization of young adolescents substance use and behaviour problems*. Journal of adolescence, volume 33, issue 6, p 813 – 826
- Becker, Gary. S. (1981). *A Treatise on the Family*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bersani, B.E., Laub, J.H. & Nieuwbeerta, P. (2009) *Marriage and Desistance from Crime in the Netherlands: Do Gender and Social-Historical Context Matter?* Journal of Quantitative Criminology, volume 25, issue 1, p 3-24.
- Bianchi, F.T., Shedlin, M.G., Brooks, K.D., Penha, M.M., Reisen, C.A., Zea, M.C., Poppen, P.J. (2010) *Partner selection among latino immigrant men who have sex with men*. Archives of sexual behaviour, volume 34, issue 6, p 1321 – 1330.
- Blackwell, D.L. & Lichter, D.T. (2004) *Homogamy among dating, coabting and married couples*. The Sociological Quarterly, volume 45, issue 4, p 719 – 737.
- CBS Statline (2013) *Thema criminaliteit, misdrijven en verdachten*. Geraadpleegd op 10 juni 2013
- Dykstra, P.A., Kalmijn, M., Knijn, T.C.M., Komter, A.E., Liefbroer, A.C. & Mulder, C.H. (2005). *Codebook of the Netherlands Kinship Panel Study, a multi-actor, multimethod panel study on solidarity in family relationships, Wave 1*. Den Haag, NKPS Working Paper No. 4.
- FBI, *Famous cases: Bonnie and Clyde*. url: fbi.com, geraadpleegd op 26 Apr. 2013.
- Feld, S. (1981) *The focused organisation of social ties*. American Journal of Sociology, volume 86, issue 5, p 1015 – 1053.
- Granovetter, M. (1973) *The strength of weak ties*. American Journal of Sociology, volume 78, p 1360 – 1380.

- Heider, F. (1946) *Attitudes and cognitive organization*. Journal of Psychology, volume 21, p107 – 112.
- Hirschi, T. & Gottfredson, M. (1993). *Commentary: Testing the General Theory of Crime*. Journal of Research in Crime and Delinquency, volume 30, issue 1, p 47 - 54.
- Huckfeldt, R. (1983) *Social contexts, social networks and urban neighbourhoods: Enviromental constraints on friendshipchoice*. American Journal of Sociology, volume 89, issue 3, p 651 – 669.
- Hummon, N.P., Doreian, P. (2003) *Some dynamics of sociale balance processes: bringing Heider back into balance theory*. Social networks, volume 25, p 17 – 49.
- Kalmijn, M. (1998). Intermarriage and Homogamy: Causes, Patterns, Trends. Annual Review of Sociology, volume 24, p. 395 - 421.
- King, R. & South, S. (2011). *Crime, Race and the Transition to Marriage*. Journal of Family issues volume 32, issue 99.
- Laub, J., Nagin, D. & Sampson, R. (1998). *Trajectories of Change in Criminal Offending: Good Marriages and the Desistance Process*. American Sociological Review, volume 63, issue 2 , p 225 - 238.
- Laumn, E. O., Gagnon, J.H., Michael, R.T. & Michaels, S. (1994). *The social organisation of sexuality*. Chicago, University of Chicago press.
- McPherson, M., Smith-Lovin, L. & Cook, J. M. (2001). *Birds of a Feather: Homophily in Social Networks*. Annual Review of Sociology, volume 27, p 415 – 444.
- Nieuwbeerta, P. & Blokland, A. (2005). *The effects of life circumstances on longitudinal trajectories of offending*. Criminology, volume 43, issue 4.
- Oppenheimer, V. (1988). A Theory of Marriage Timing. American Journal of Sociology, volume 94,issue 3, p 563 - 591.

- Sampson, R.J. & Laub, J. (1993). *Crime in the Making: Divergent Pathways and Turning Points through Life*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Vaillant, N.G., Wolff, F.C. (2011) *Positive and negative preferences in human mate selection*. Review of economics of the household, volume 9, issue 2, p 273 – 291.
- Van de Sande, L. (2006). *De tenuitvoerlegging van de levenslange gevangenisstraf: een paradoxale taak. Een beschouwing vanuit de praktijk van het Nederlandse gevangeniswezen*. Sancties, issue 1, p 6 - 18.
- Van Schellen, M., Apel, R., & Nieuwbeerta, P. (2010). *Het huwelijk als keerpunt? De invloed van trouwen en partnerselectie op de ontwikkeling van crimineel gedrag*. Tijdschrift voor Criminologie, volume 52, issue 3, p 258 - 273.
- Van Schellen, M., Poortman, A. & Nieuwbeerta, P. (2011). *Partners in Crime? Criminal Offending, Marriage Formation, and Partner Selection*. Journal of Research in Crime and Delinquency, volume 49, issue 4, p 545-571.
- Van Schellen, M. (2012). *Marriage and Crime over the Life Course. The Criminal Careers of Convicts and their Spouses*, Dissertation: Utrecht.